

תרומה ה

ב. שוין גערעדט פיל מאל, אז רש"י בפירושו על התורה איז מפרש ע"ד הפשט, אפילו ווען עס איז ניט מתאים מיט חלק ההלכה שבתורה — און דאס זעט מען באופן בולט אין שיטת פירושו בנדר"ד.

ווי געזאגט, פארבינדט די גמרא די פלוגתא צי „נרות“ דארפן זיין „מקשה“ (מיט דער מנורה) מיט דער פלוגתא צי זיי זיינען „באות מן הככר“. און ווי דער רמב"ן זאגט: „על דעת כולם לא יבוא במשקל הככר אלא גוף המנורה במה שהוא עמה מקשה“ — און דערפאר איז ער מסביר, אז לויט דער דיעה (אין ברייתא דמלאכת המשכן¹) אז די מלקחים און מחתות „באות מן הככר“, זיינען זיי ניט קיין „כלים נפרדים“ פון דער מנורה, נאר א טייל פון דער מנורה [מלקחים] — „הם שעושין על פי הנרות טס של זהב כו“, און מחתות — „הם ספלים שתחת כל נר ונר כו“.

רש"י אבער זאגט — בפירושו אויף „ככר זהב טהור“²: „שלא יהי משקלה עם כל כלי אלא ככר כו“, און פאר דעם³ טייטשט ער: „ומלקחי, הם הצבתים כו“, „ומחתות“, הם כמין בזיכין קטנים שחותה בהן כו“ — קומט אויס (לדעת) אז אויך די כלים הנפרדים פון דער מנורה זיינען פון דעם ככר⁴ —

א. אינעם אופן עשיית „הנרות“ פון דער מנורה, איז דא א מחלוקת אין גמרא⁵: לויט איין דיעה זיינען די נרות געווען א טייל פון דער מנורה, ווייל דאס וואס די מנורה דארף זיין „מקשה“⁶ (און ניט „פרקים (ממש)“⁷) איז כולל אויך די נרות; א צווייטע דיעה איז, אז די „נרות“ זיינען געווען א באזונדער זאך פון דער מנורה, נאר פאר דער הדלקה האט מען זיי ארויפגעשטעלט אויף די קני המנורה [און דער סדר פון הטבת (ניקוי) הנרות איז געווען, אז מסלקן (פון דער מנורה) ומניחן באוהל ומקנחן כו“⁸].

און די גמרא פארבינדט עס מיט דער פלוגתא, צי דאס וואס עס שטייט ביי דער מנורה⁹ „ככר זהב טהור יעשה אותה את כל הכלים האלה“ מיינט אויך די „נרות“, אז אויך זיי „באות מן הככר“ (און לפיז זיינען זיי געווען „מקשה“); אדער נאר די מנורה אליין איז „באה מן הככר“, אבער ניט די נרות (און לפיז זיינען די נרות ניט געווען „מקשה“).

דער רמב"ם פסקנט להלכה: „מנורה הבאה זהב תהי כולה ככר עם נרותיה ותהי כולה מקשה .. שהנרות קבועין במנורה והם מכלל הככר“.

(1) מנחות פח, ב. ברייתא דמלאכת המשכן פ"ט. וראה רמב"ן פרשתנו כה, לט. ועוד.

(2) פרשתנו כה, לא. לו.

(3) ראה פרשי ורשי כתי מנחות שם ד"ה של פרקים. פרשי ד"ה מסלקן.

(4) מנחות שם.

(5) פרשתנו שם, לט.

(6) הל' ביהב"ח פ"ג הי"ד. שם הי"ז.

(7) פרשתנו שם.

(8) נסמן לעיל הערה 1.

(9) שם, לח.

(10) בראים, גויא זעוד — שכוונת רש"י ב"כל

כלי" היא רק ל"נרות", עייש. אבל כמדובר כמה

פעמים, רש"י כתב פירושו בסגנון ברור גם לכן חמש

קני' ונרותי' איברים איברים ואח"כ ידביקם¹⁷ .. אלא כולה באה מחתיכה אחת כו' ומפריד הקנים אילך ואילך. און וויבאלד אז מ'טאר ניט מאַכן די נרות, "איברים איברים ואח"כ ידביקם", מיינט עס לכאורה, אז די נרות מוזן מלכתחילה געמאַכט ווערן "מקשה" מיט דער מנורה.

אָבער כד דייקת שפיר, איז דאָס ניט מוכרח: רש"י זאָגט נאָר, אַז "מקשה תיעשה המנורה" איז שולל אַז די מנורה זאל ניט זיין אין אַן אופן פון, "איברים איברים ואח"כ ידביקם" (ד.ה. די מנורה דאַרף ניט זיין צונויפגעקלעפט פון באַזונדערע טיילן) — און אין דעם זאָגט רש"י, אַז פונקט ווי די קני המנורה האָבן ניט געטאַרט זיין, "איברים איברים ואח"כ ידביקם", אַזוי טאַר מען אויך ניט מדבק זיין די נרות צו דער מנורה [ווייל דאָן וואָלט די מנורה ניט געווען "מחתיכה אחת"]:

אָבער וועגן דעם, צי די נרות קענען זיין און בלייבן באַזונדערע חלקים פון דער מנורה — נאָר מ'שטעלט זיי אַרויף אויף די ראשי הקנים — רעדט ניט רש"י: אין דעם אופן איז דאָך די מנורה "מקשה", זי איז "מחתיכה אחת"¹⁸, ס'איז גאַרניט דבוק צו דער מנורה.

עפ"ז איז אויך פאַרענטפערט פאַר-וואָס באַם סיום פירושו דערמאָנט רש"י נאָר די קנים און ניט די נרות.

ד. וויבאלד מען געפינט ניט קלאָר¹⁹ אין פרש"י ווי זיין שיטה איז אין דעם,

וטעמו י"ל: דער פירוש הפשוט¹¹ פון: (א) מלקחיים און מחתה — בכ"מ אין תנ"ך — איז אַ כלי נפרד פון דער זאך באַ וועלכע מען נוצט עס — לדוגמא באַ דעם מזבח¹². (ב) "כבר זהב טהור יעשה אותה את כל הכלים האלה"¹³ איז, אַז "אותה" — די מנורה — און "כל הכלים האלה"¹³ — אַלע כלים וואָס ווערן דערמאָנט אין פסוק¹⁴ — דאַרפן געמאַכט ווערן פון דעם, "כבר זהב טהור"¹⁵.

על פי זה, וויבאלד אַז לויט פרש"י איז דער תנאי פון "מקשה" ניט פאַרבונדן מיטן שיעור פון, "כבר זהב טהור", קומט אויס, אַז פון דעם וואָס די "נרות" האָבן געדאַרפט זיין פון דעם, "כבר" איז (לשיטתו) ניטאָ קיין הוכחה אַז זיי האָבן געמוזט זיין "מקשה" (מיט דער מנורה).

ג. בהשקפה ראשונה זעט אויס, אַז רש"י האָלט אַז דער ציווי "מקשה" ביי מנורה איז כולל אויך די "נרות": אויף "מקשה תיעשה המנורה"¹⁶ איז רש"י מפרש, "שלא יעשנה חוליות ולא יעשה

למקרא, מבלי ליתן מקום לסעות מהי כוונתו. ומכיון שכתב, עם כל כלי", הרי פשוטו, כולל הכל — גם מלקחיי ומחתותי. וכפי הרמב"ן בכוונת רש"י [ושם, דמיש רש"י, כן הוא פשוטו של מקרא. וראה גם ראבי"ע לקמן פסוק מ']. וראה נימוקי שמואל לרמב"ן שם.

משא"כ בלימוד ע"ד הדרש וההלכה י"ל שרף הפרט ד, זהב טהור" קאי על, את כל הכלים האלה" — ראה מנחות ובריייתא דמלאכת המשכן שם. רמב"ן שם.

(12) ישע"י ו, ו, פרשתנו, כ, ג ובפרש"י.

(13) ומש"נ, את כל הכלים האלה" הוא כמו ואת", וכמפורש בויקהל לו, כד.

(14) ויל"ע בנוגע ל, כל כלי שמנה" (במדבר ד, ט).

(15) וכן מוכח מזה שהציווי ד, "כבר" נאמר רק בסוף הפרשה לאחר הציווי על עשיית הכלים.

(16) פרשתנו כה, לא.

(17) ראה ברייתא דמלאכת המשכן שם. ספרי

בהעלותך ח, ד.

(18) וכולה באה מחתיכה אחת" — היינו המנורה עם קני.

(19) דוחק גדול לומר שסומך שיבינו זה מהשמטתו, "נרות" בסיום הד"ה.

זיינען אין דעם סוג פון „מלקח” ומחתותי” וועגן וועלכע מ'זאגט אן גלייך נאך נרות’.

ה. נאך א הוכחה אויף דעם: אין פ’ פקודי, וואו עס ווערט דערציילט²⁴ ווי מען האט געבראכט דעם משכן צו משה’ן, שטייט²⁵: „את המנורה הטהורה את נרותי גו” — איז בשלמא אויב מ'וועט לערנען אז די נרות זיינען געווען נפרדים פון דער מנורה, איז מובן וואס דער פסוק טיילט זיי אויס באזונדער אין דעם סדר ההבאה²⁶:

אויב אבער די נרות זיינען געווען „מקשה” מיט דער מנורה, האט דאך קיין ארט נישט צו זאגן, אז מ'האט געבראכט²⁷ די מנורה און (אויך) נרות’ — בריינגענדיק די מנורה ווערן במילא געבראכט אויך די נרות [פונקט ווי עס פאסט נישט צו זאגן אז מ'האט געבראכט די מנורה און די קנים, גביעים וכו’].

ו. עפ”י הנ”ל — אז לויט שיטת רש”י בפירושו עה”ת זיינען די נרות נישט נכלל אינעם ציווי פון „מקשה” — וועט ווערן פארענטפערט כמה שנינים (לגבי דא) און תמיהות אין פירוש רש”י אין פ’ ויקהל (וואו די תורה רעדט נאכאמאל וועגן מלאכת המשכן):

ונדים היו מן הקנים.

ולהעיר: כמבואר בפנים [ולפרשי הנרות לא היו מגופה של מנורה] מפורש הוא בפרשי דה”כ (ד. כ.) הובא באוה”ח בהעלותך (שם) — אבל יא (שם) הגדולים להחידא ע’ רש”י שפירוש דה”י אינו מרשי.

(24) לט, לג ואילך.

(25) שם, לו.

(26) והטעם למה מפרט „נרותי” — מובן

מהמבואר לקמן בפנים — בסופו.

(27) מה שנפרט בפ”ע בויקהל (לה, יד) בנוגע לעשייתם — י”ל שהוא מפני חשיבותם כדלקמן בפנים שם. ועד”ז יש לדחוק בנוגע ל. וכס”ר (במדבר ד, ט).

און ער זאגט אויך נישט אויף דעם „איני יודע” (ווי ער זאגט אין אנדערע ערטער²⁰, וואו דער פירוש אין פסוק איז נישט קלאר), דארף מען זאגן, אז אין לימוד הפשט איז עס אזוי פשוט, אז רש”י דארף עס נישט אויסטייטשן אין זיין פירוש — מען זעט עס אפן און קלאר אין די פסוקים אליין.

איז דער ביאור אין דעם:

דער סדר אין דער פרשה פון מלאכת המנורה איז: פריער²¹ קומט דער ציווי „ועשית מנורת זהב גו” מקשה גו” ירכה וקנה גביעי’ כפתוריה ופרחי’ ממנה יהיו” (דערנאך איז דער פסוק מפרט ווי מ'מאכט די קני המנורה גביעי’ וכו’, און איז מסיים: כפתוריהם וקנותם ממנה יהיו כולה מקשה אחת זהב טהור). און ערשט דערנאך שטייט: „ועשית את נרותי שבעה גו” ומלקח” ומחתותי גו” ככר זהב טהור גו” [און אזוי אויך אין פ’ ויקהל²², וואו עס ווערט דערציילט ווי מ'האט געמאכט די מנורה בפועל, שטייען די אלע פרטים מיט’ן זעלבן סדר].

— פון דעם וואס דער ציווי „ועשית את נרותי גו” שטייט נאך די פרטים ופרטי פרטים פון דער עשי’ פון גוף המנורה און נאכן ציווי „כולה מקשה אחת גו”, איז מובן, אז לויט פשוטו של מקרא (דרך פירוש רש”י על התורה), זיינען „נרותי” באזונדערע זאכן וואס געהערן נישט צום גוף המנורה²³ — זיי

(20) תולדות כח, ה. ועוד (נסמנו בלקו”ש ח”ה

ע’ 1 שוה”ג הא להערה 2).

(21) פרשתנו שם, לא ואילך.

(22) לו, יז ואילך.

(23) כיכ גם באוה”ח לעיל פסוק לו(ו)שם: דלכו”ע (במנחות שם) אין הנרות מקשה, עיי”ש. ואכ”מ(ו) ור”ם בהעלותך, ובחוקני פסוק לו: כתב עשית לנרות ללמדך שהם היו כלים לבדם ונעים

(ב) די תמי' איז נאך גרעסער: רש"י אליין זאגט (אין פ' ויקהל³²) מיט עטלעכע פסוקים פריער: „כבר פירשתי נדבת המשכן ומלאכתו במקום צוואתם“

— און מהאי טעמא איז דארט רש"י ניט מפרש די (רובא דרובא פון די) ענינים דנדבת ומלאכת המשכן (סיידן אין פאל ווען דארט קומט צו א חידוש וואס מ'קען ניט וויסן פון „מקום צוואתם“³³), ווייל ער פארלאזט זיך אויף דעם וואס ער האט שוין פריער מפרש געווען —

נרות הוא כמו „לוצי"ש בלעז" — שתיבה זו פירושה (ושרשה) ענין האור — והיינו שהכלי נק' ע"ש האור (השמן והפתילות) שבה, כדלקמן בפנים ס"ט. וראה ד"ה ת"ר נ"ח תרמ"ג פ"א: ושניהם הם כוונה אחת לענין זה שצ"ק קיום האור הוא ע"י הנר כו', ע"ש. כפ' במדבר שם מפרש רש"י עוה"פ „נרות", לוצי"ש בלעז שנותנין בהן השמן והפתילות. ומפרש שם ג"כ עוה"פ „מלקחי" ו„מחתותי" — ובאופן אחר מפירושו בפרשתנו (כה, לח), ואכ"מ.

(32) לה, ה.

(33) או לתרץ הפסוק, וכמו בפרש"י לה, יד: ואת שמן המאור, אף הוא צריך חכמי לב כו'. ומה שמפרש רש"י (שם, יג), „לחם הפנים, כבר פירשתי ע"ש שהיו לו פנים לכאן ולכאן כו' — דלכאורה: א) הפירוש מיותר. ב) ובפרש"י עצמו מתחיל ומדגיש „כבר פרשתי" — י"ל שכונת רש"י לשלול הטעות דמשנ' „לחם הפנים" (בתוספת ה"א **) — דלא כמשנ' „במקום צוואתם" (פרשתנו כה, ל), „לחם פנים" (כלי ה"א) — פירוש לחם שמניחים, לפני (בפנים), ע"ד פ"י תיב"ע, ראב"ע וחזקוני תרומה שם. ולכן מפרש רש"י דהפנים פירוש, ע"ש שהיו לו פנים כו', ומש' „הפנים" הוא כי „כבר פרשתי כו' (היינו שכבר מפורש לעיל — ובמילא ידוע ע"ד זה), ולכן נאמר „הפנים" בה"א הידיעה.

אין פסוק²⁸ „ואת מנורת המאור ואת כלי" ואת נרותי" שטעלט זיך רש"י אויף „נרותי" און איז מפרש: „לוציני"ש²⁹ בלעז בויכים שהשמן והפתילות נתונין בהן".

איז ניט פארשטאנדיק:

(א) אויף די ווערטער „את נרותי" אין אונזער פרשה³⁰ (וואו די נרות המנורה ווערן דערמאנט צום ערשטן מאל) טייטשט רש"י: כמין ביזיך שנותנין בתוכן השמן והפתילות — היינט ווי-באלד רש"י האט שוין אין אונזער פרשה אפגעטייטשט דעם פירוש פון נרות, פארוואס דארף עס רש"י נאכאמאל איבערחזרן אין פ' ויקהל³¹ ?

(28) שם.

(29) כ"ה בדפוס רש"י לפנינו. ובדפוסים הראשונים ובתי"ר רש"י — בכמה שינויים. ובכמה מהם — „לוצי"ש, כבפרש"י תצוה (ל, ז), במדבר (שם). ועד"ז הוא בפרש"י שבת כב, ב ד"ה נר. ובפרש"י ביצה (כב, א ד"ה שרגא): נר של חרט קרויזיל בלעז. וראה פרש"י מנחות שם ד"ה נר של מקדש. ואכ"מ.

(30) כה, לו. וראה פרש"י לעיל פסוק לא (וצ"ע למה כופל רש"י כאן הפירוש דנרותי. וכן — טעם השינויים. ואכ"מ).

(31) ומה שבפ' תצוה (שם) מפרש רש"י „הנרות, לוצי"ש בלעז כו' — י"ל שאין כוונת רש"י לפרש תיבת „הנרות", כ"א לתרץ: מזה שנאמר שם „בהטיבו את הנרות" ותיב"ע בפסוק שלאח"ז „ובהעלות אהרן את הנרות", משמע, שקאי על אותם הנרות, וקשה: „בהטיבו את הנרות" קאי על הכלי ובהעלות אהרן את הנרות קאי על האור — ע"ד (בהעלות ח, ב ובפרש"י) בהעלות את הנרות „ע"ש שהלהב עולה — (הפתילות) כו' ?? ומבאר רש"י, דזה שהכלי נק'

(*) במשכיל לדוד (ועד"ז בשפ"ח), דקשה לרש"י למה צריך ע"ז חכמי לב — אבל מזה שרק על הפסוק שלאח"ז כותב רש"י „(ואת שמן המאור) אף הוא צריך חכמי לב כו' משמע, דבהכחובים עד שם לא זו היא קושית רש"י.

(**) להעיר מפרש"י ויצא לא, יג.

(*) משנ' בפרשתנו (כה, לו) „ועשית את נרותי" גר (ותיב"ע לאח"ז) והעלה את נרותי" — אינה קושיא כי, כי אפשר לפרש (בדוחק עכ"פ) „והעלה את נרותי" (לא — הדלקת הנרות, כ"א) — שימת הנרות על ראשי הקנים שיהי'. והאיר על עבר פני". כפי הרש"ם וחזקוני שם. ועיין פרש"י (ורא"ם) שם.

ערשטן און לעצטן דיבור המתחיל איז רש"י מעתיק פון פסוק אויך דעם ווארט „ואת", דאקעגן אין דעם צווייטן ד"ה איז ער מעתיק נאָר דעם וואָרט „נרות" און ניט דעם וואָרט „ואת".

ח. ע"פ הנ"ל — אַז לויט פרש"י זיינען די נרות ניט געווען אין כלל פון „מקשה" — איז עס מובן:

וויבאלד אַז לשיטתו זיינען די „נרות" ניט פון דער מנורה גופא, דאָרף מען זאָגן, אַז ווען דער פסוק זאָגט „ככר .. יעשה" אותה את כל הכלים האלה"³⁵, זיינען די נרות נכלל ניט אין „אותה" (די מנורה) נאָר אין „כל הכלים האלה" — די נרות זיינען פון די כלי המנורה.

בשעת מען קומט אָבער צו פרשת ויקהל וואו דער פסוק זאָגט „ואת מנורת המאור ואת כלי" ואת נרותי", ווערט לפי"ז שווער: וויבאלד עס שטייט שוין „ואת כלי" וואָס איז כולל אויך די נרות — פאָרוואָס שטייט „ואת נרותי" באַזונדער ?

כדי דאָס צו פאַרענטפערן, שטעלט זיך רש"י אויף „ואת כלי" און איז מפרש — „מלקחים ומחתות", און גלייך דער-נאָך איז ער מעתיק פון פסוק „נרותי" און איז דערביי משמיט דעם וואָרט „ואת (נרותי)" — מיט דער כוונה צו מדגיש זיין דערמיט, אַז מ'דאָרף לערנען דעם פסוק כאילו ווי עס וואָלט פאַר „נרותי" ניט געשטאַנען דער וואָרט „ואת" — ווייל „נרותי" איז (אויך) אַ פרט פון „ואת כלי"³⁶, ד.ה. דער פירוש פון פסוק איז: „ואת כלי" (וואָס זיי זיינען) מלקחים ומחתות נרותי".

היינט וויבאלד אַז רש"י האָט שוין דעם פירוש פון „נרות" געזאָגט „במקום צוואתם" — פאָרוואָס חזר'ט ער איבער דעם פירוש דוקא נאָכאַמאָל?

(ג) פאָרוואָס איז רש"י מוסיף ומקדים „לוציני"ש בלע"ז — דלכאורה, ממנ"פ: אויב דער פירוש „בזיכין וכז" איז ניט מספיק און עס פאָדערט מ'זאָל וויסן דעם „לעז", האָט דאָך רש"י געדאַרפט עס בריינגען דאָרט וואו ער זאָגט דעם פירוש פון „נרות" צום ערשטן מאל (אין אונזער פרשה)³⁴; און אויב מ'דאָרף דערצו ניט אַנקומען, ווייל ס'איז גענוג דער אַפטייטש „כמין בזיכין כז", פאַר-וואָס דאָרף ער דעם „בלעז" מוסיף זיין אין פ' ויקהל ?

ז. וועט מען דאָס פאַרשטיין בהקדים נאָך אַ דיוק אין דעם פרש"י — ובהקדם: מ'האָט שוין פיל מאל גערעדט וועגן דעם וואָס יעדער וואָרט (און אות) אין פרש"י על התורה איז בתכלית הדיוק; און אַז דאָס איז ניט נאָר בנוגע די ווער-טער פון גוף הפירוש; אויך די ווער-טער וואָס ער איז מעתיק פון פסוק אינעם דבור המתחיל זיינען בדיוק.

איינער פון די ערטער, וואו מען זעט עס אין אַ בולט'דיקן אופן (ווי מדויק ס'איז אַ דבור המתחיל פון רש"י), איז דעם אויבנדערמאָנטן פירוש רש"י: אין פסוק הנ"ל — „ואת מנורת המאור ואת כלי" ואת נרותי" ואת שמן המאור" — שרייבט רש"י דריי באַזונדערע ד"ה: (א) „ואת כלי", מלקחים ומחתות. (ב) „נרותי", לוציני"ש וכז' (כנ"ל). (ג) „ואת שמן המאור, אף הוא צריך חכמי לב כז'".

זעט מען אַ שינוי בולט: אין דעם

(35) ועד"ז בפי תשא ל, כז, לא, ח. ויקהל לו, כד.

(36) משאיכ „שמן המאור". שלכן מעתיק רש"י

תיבת „ואת" בדה"ש לאח"ז — „ואת שמן המאור" —

אף שלגוף פירושו שם איז נוגע תיבת „ואת".

ט. עס בלייבט דאך אבער ניט פאר-
שטאנדיק: פארוואס דארף דער פסוק
טאקע אויסטיילן „נרות“ פון צווישן די
כלי המנורה?

אויף דעם זאגט רש"י — „לוציני"ש
בלעז", וואס דער שרש פון דעם ווארט
„בלעז" — מיינט ליכטיקייט, און דער
טעם פארוואס די נרות ווערן אנגערופן
ע"ש האור, איז (ווי רש"י איז ממשיך)
„בזיכים שהשמן והפתילות נתונים בהן",
ד.ה. ווייל אין זיי דריקט זיך אויס דער
מכוון און תכלית פון דעם עצם המנורה
— צו שאפן ליכטיקייט³⁷ [וואס ווערט
געשאפן פון (דאס וואס איז אין) די נרות
„שהשמן והפתילות נתונים בהן"³⁸].

און וויבאלד אז די נרות זיינען דער
עיקר פון דער גאנצער מנורה — איז
פארשטאנדיק פארוואס דער פסוק
טיילט זיי אויס באזונדער פון די
(אנדערע) כלי המנורה³⁹.

(משיחת ש"פ ויק"פ תשל"ז)

והפתילות נתונים בהן (מדבר ע"ד, השמן והפתילות
שהם) נתונים בהן,
כי בפרשתנו מבאר צורת הנרות ותפקידם (כמין
בזיכין כו'), ובפ' ויקהל — שהנרות הם מקור ומקום
האור (מפני, שהשמן והפתילות נתונים בהן).
39) ועפ"ז מובן מה שדוקא בפ' ויקהל מוסיף
רש"י „בזיכים כו" ולא בפ' תצוה שרק מביא ה"לעז'
(כגיל הערה 31): בפ' תצוה מבאר פירוש התיבה,
ולזה די הפירוש דה"לעז' של נרות שהוא ע"ש
האור: משא"כ בפ' ויקהל שכוונת רש"י לבאר
שהנרות הם עיקר המנורה (שלכן נפרטו בפ"ע),
ולכן מסביר איך שהנרות הם ענין האור („שהשמן
והפתילות נתונים בהן").

37) ואף שאין צריך לאורה (פרש"י בהעלותך ח,
ב) — מ"מ מובן, שענינה של המנורה הוא אור
וכמש"נ שמן למאור, ושמה מוכיח: מנורת המאור.
38) ובזה מתורץ ג"כ שינוי לשון רש"י בפרשתנו
לגבי פ' ויקהל: בפרשתנו — „כמין בזיכין שנותנין
בתוכן השמן והפתילות" (שמדבר ע"ד פעולת האדם
— „שנותנין כו"), ובפ' ויקהל — „בזיכים שהשמן

תצוה

דלא ניקרע, איז בסתירה צום זאגן אַז ס'איז אַ לאו.

[און דערפאַר געפינט מען טאַקע אין מפרשי התורה⁵ צוויי שיטות: אַנדערע טייטשן אַז „לא יקרע“ איז בלויז אַ נתינת טעם אויף פריער, און אַנדערע טייטשן אַז ס'איז אַ לאו בפ"ע].

איז תמוה: ווי איז עס רש"י מצרף צוויי פאַרקערטע פירושים אין איין און דעם זעלבן פירוש⁶?

ב. דערנאָך איז רש"י ממשיך: „שזה ממנין⁷ לאוין שבתורה וכן ולא⁸ יזח החושן⁹ וכן לא יסורו ממנו¹⁰ הנאמר בבדי הארון¹¹“.

(5) ראה פ"י הרס"ג עה"ת. פ"י ה"א בן הרמב"ם. מנחה בלולה. ועוד. ובתיא כאן יי: „דלא יתבוע“, משא"כ בתיבוע (וכן בתרגום ירושלמי) כאן יי: „לא יתבוע“. ועוד.

(6) בצידה לדרך כאן כ' „ומה שפרשי אחר כך והקורע עובר בלאו כו' או או קאמר“ (ועד"ז כ' בס' זכרון כאן) — אבל קשה לפרש כן כוונת רש"י, דא"כ הוליל „דיא" וכי"ב (כדרכו בכ"מ).

(7) בדפוס ב' דרשי ובכמה כתי' דרשי (וכ"ה בלב שמח שנשמנו בהערה 17): שזה אחד מן הלאוין שבתורה. וראה לקמן הערה 29.

(8) בכמה דפוסים (כולל דפוס א' וב') דרשי: „לא“. אבל בכתוב נאמר „ולא“.

(9) פרשתנו שם, כת.

(10) תרומה כה, טו.

(11) הטעם שרשי מקדים הכתוב דפרשתנו

א. ביים ציווי¹ „ועשית את מעיל האפוד וגו'“ זאגט דער פסוק²: „שפה יהי' לפיו סביב מעשה ארג כפי תחרא יהי' לו לא יקרע“ — שטעלט זיך רש"י אויף די ווערטער „לא יקרע“ און איז מפרש: „כדי שלא יקרע והקורע עובר בלאו וכו'“ (וכדלקמן ס"ב).

איז ניט פאַרשטאַנדיק: פון דעם וואָס רש"י זאָגט (אין אָנהויב פון זיין פירוש) אַז „לא יקרע“ מיינט „כדי שלא יקרע“, איז קלאָר אַז רש"י נעמט אַז, אַז „לא יקרע“ איז ניט קיין ענין (וציווי) פאַר זיך, נאָר ס'איז אַ נתינת טעם אויף דעם וואָס שטייט פריער אין פסוק — „שפה יהי' לפיו גו' כפי תחרא גו' (כדי ש)לא יקרע“ —

היינט ווי איז רש"י מוסיף בהמשך לזה (און מיט אַ ווא"ו המוסיף) „והקורע עובר בלאו“, וואָס לויט דעם זיינען די ווערטער „לא יקרע“ (ניט אַ נתינת טעם³, נאָר) אַ ציווי, אַ לאו בפ"ע?

נאָך שטאַרקער איז די תמ' אינ גמרא' שטייט טאַקע — „אמר רחבא אר"י המקרע בגדי כהונה לוקה שנאמר לא יקרע. מתקיף לה רבבי ודלמא הכי קאמר רחמנא נעביד ל' שפה כי היכי דלא ניקרע. מי כתיב שלא יקרע“. ד. ה. אַז דאָס טייטשן „לא יקרע“ — „כי היכי

(1) פרשתנו כת, לא.

(2) שם, לב.

(3) שהרי ע"ד הפשט אין מסתבר לומר שטעם המצוה הוא גם ציווי בפ"ע. השקרא בזה ע"ד ההלכה — ראה סהמ"צ להרמב"ם שורש ה' ובני"כ שם. וראה באמ"ח בפירשי כאן.

(4) יומא עב, א.

(*) אבל עוד גירסא בתיא כאן — „לא יתבוע“. וראה בארוכה בנתינת לגר. ועוד. וכן יש ב' גירסאות בתרגום ד. ולא יזח (וכן לקמן בפקודי לט, כא. כג) — הובאו בתורש — משא"כ ב.לא יסורו מתרגם לא-יעידון. וראה לקמן בשוה"ג להערה 18. (** משא"כ בפקודי (שם, כג): „דלא יתבוע“ (וראה לקמן הערה 19). אבל ב.לא יזח (בפרשתנו ובפ' פקודי (שם, כא)): „ולא יתפרק“.